

Afgørelser – Reg. nr.: 00843.00

Fredningen vedrører: Raghhammer Odde

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

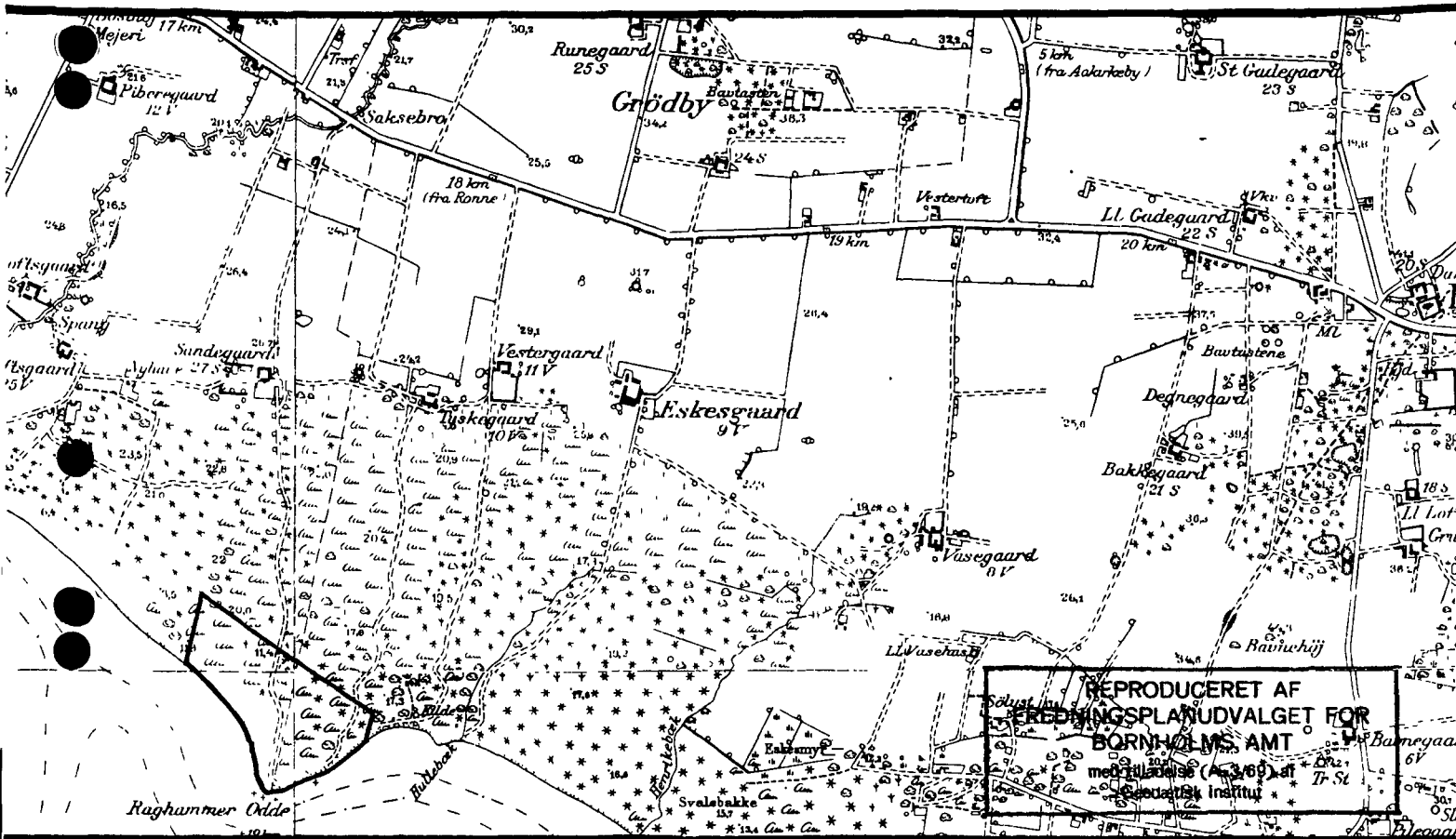
Overfredningsnævnet 14-06-1948, 19-10-1943

Fredningsnævnet 28-07-1942

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

KORTBLAD NR. 5334, 5335 og 5435

1:20000

MATR NR. 44^a, Pedersker SOGN.AREAL: 36^a, Aaker
13.0 ha

EJER: Privat

FREDET: Overfredningsnævnets kendelse lyst 25.9.1944
Andringspåtegning lyst 24.8.1948.

FORMÅL: at bevare området skønhed og ejendommelighed.

INDHOLD: En nærmere bestemt del af ejendommen fredes - arealerne bevares i sin nuværende tilstand.
 Forbud mod bebyggelse m.v.
 Fri adgang for offentligheden til at opholde sig på samt bade fra arealet.
 Endring af kendelse gående ud på, at der tillades afholdt skydeøvelser på det fredede område.

PÅTALERET: Fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds.

REG. NR.: 138-03-2

U D S K R I F T

af

Overfredningsnævnets Kendelsesprotokol.

Aar 1948, den 14. Juni, afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af mundtlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen vedrørende Ændring af Overfredningsnævnets Kendelse af 19. Oktober 1943, ved hvilken den af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrads-kreds under 28/7 1942 afsagte Kendelse angaaende Fredning af Arealer paa Raghhammer Odde med visse Ændringer stadfæstedes.

Hærens Bygningstjenestes 2. Bygningsdistrikt tilskrev den 4. Juni 1947 Fredningsnævnet for Bornholms Amt saaledes:

"I Anledning af, at Terrainet ved Raghhammer Odde ønskes benyttet som Skydeterrain anmoder Distriktet Fredningsnævnet om at give sit Minde til, at der gives Dispensation fra den under 28/7 1942 afsagte Kendelse. stadfæstet af Overfredningsnævnet den 19/9 1943, vedrørende Fredning af Arealer paa Raghhammer Odde.

Til Sagen skal oplyses følgende:

Skydeterrainet omfatter det med blaat indrammede Areal paa det in duplo vedlagte Matrikulskort, og Arealet stilles til Raadighed hele Aaret, dog med følgende Begrænsninger:

Der må ikke afholdes Skvdeøvelser i Tiden 15/6-15/8. Udenfor dette Tidsrum skal det tilstræbes, at der heller ikke afholdes Skvdeøvelser i de almindelige Skoleferier, Paaske-, Pinse- og Juleferie.

Den daglige Maximumsskydetid er normalt Kl. 8⁰⁰ - 16⁰⁰, om Lørdagen dog kun til Kl. 13⁰⁰.

Der vil i betimelig Tid - der skal tilstræbes mindst 8 Dage - forinden hver Benyttelse blive givet fornøden Underretning herom ved Bekendtgørelse i de bornholmske Aviser.

Paa det fredede Areal vil der ikke blive udført permanente betonstøbte Anlæg.

Eventuelle Huller eller Granatsprængninger vil efter hver Skydeperiodes Afslutning blive tilkastet.

Eventuelle Forsagere vil efter hver Skydedag blive fjernet sprængt -.

Den egentlige Ulempe vil kun bestaa i, at Terrainet under Skydninger ikke er tilgængeligt for Publikum.

Til Gengæld byder det samlede Areals Benyttelse til Skydeterrain den Fordel, at det faar Lov til at henligge i sin nuværende Naturtilstand, ganske som Tilfældet er f. Eks. ved Borris og paa Melby Overdrev. Bebyggelse vil ikke kunne finde Sted.

Distriktet haaber paa et gunstigt Svar, der efter Omstændighederne bedes sendt snarest belejligt."

Ved Fræmsendelsen af denne Skrivelse til Overfredningsnævnet udtalte Nævnet under 23. Juni 1947, at der formentlig ikke

ved Skydeøvelserne vil blive gjort væsentlige Indgreb i de fredede Omraaders landskabelige Forhold, hvorimod en Afspærring vil være til Gene for Befolkningens Friluftsliv; dette gælder særlig med Hensyn til de talrige Sommerhusbeboere og andre besøgende ved det umiddelbart Vest for Sikkerhedsområdet liggende "Boderne", der er et yndet Udflugts- og Badested. Nævnet vilde dog, da det er vanskeligt at anvise andre egnede Omraader, under Henvisning til den militære Nødvendighed ikke udtale sig imod, at Andragendet imødekommes.

Nævnet meddelte samtidig, at Bornholms Værn afholdt Skydeøvelser paa de ved Dueodde i Henhold til Nævnets Kendelse af 4. Juli 1936, jfr. Overfredningsnævnets Kendelse af 22/10 s.A., fredede Omraader, uden at Fredningsmyndighedernes Godkendelse heraf var indhentet.

I Anledning heraf havde Nævnet rettet Henvendelse til Statsministeriet, som herom havde udbedt sig en Udtalelse fra Krigsministeriet.

Krigsministeriets og Marineministeriets Udvalg angaaend Forsvarets Skarpskydningsarealer meddelte herefter i Skrivelse af 12. Juli 1947 Fredningsnævnet, at Krigsministeriet efter at saavel de paagældende Lodsejeres Protester som Nævnets Synspunkter gennem Statsministeriet var bragt til Ministeriets Kendskab, havde paalagt Udvalget at fremsætte Forslag til en endelig Løsning af de foreliggende Spørgsmaal. Udvalget har med Henvisning til, at de bornholmske Hærstyrker maa have Mulighed for at udføre Uddannelsen i Skarpskydning, og at man efter grundige Undersøgelser er kommet til den Erkendelse, at der kun paa de fredede Arealer paa Dueodde og Raghhammerodde er rimelig Mulighed for at gennemføre denne Uddannelse, foreslaaet, at Skydeøvelserne henvises til et af disse Omraader, hvorved bemærkes, at Benyttelsen af det eventuelt udpegede Areal følgelig maa blive tilsvarende mere intensiv. Udvalget fremhæver, at en saadan Løsning ingenlunde er ønskelig set fra et rent militært Synspunkt, men at man for at lette Gennemførelsen af en endelig Løsning dog har fundet det rigtigt at fremsætte Forslaget.

Fredningsnævnet har i denne Anledning under 13. August 1947 overfor Overfredningsnævnet udtalt, at Omraaderne ved Dueodde, der er landskendte og aarligt besøges af et meget stort Antal Turister, efter Nævnets Skøn er et langt vigtigere Fredningsobjekt end Omraaderne ved Raghhammerodde.

Efter Nævnets Erfaring besøges det fredede Omraade ved Raghhammerodde kun af ret faa Mennesker, og den Skade, der ved Skydning vil kunne tilføjes dette ikke ret store Omraade, skønnes at være af ringe Betydning i Forhold til den Skade, der vil kunne tilføjes Omraadet ved Dueodde ved Afspærring, ved Udspredding af Projektilstykker m.v.

I en af Landsretssagfører N.P. Madsen-Mygdal for en Kreds af Lodsejere paa Raghhammer overfor Overfredningsnævnet fremsat Indsigelse imod Skydeøvelserne er det bl.a. anført, at Arealerne paa Raghhammer Odde i udstrakt Grad benyttes til Græsning og andre Landbrugsformaal.

Fredningsnævnet bemærker hertil, at dette formentlig ikke - eller dog kun i yderst ringe Grad - gælder det fredede Omraade, men alene de Strækninger, der ligger mellem det fredede Omraade og de nord for

dette beliggende Gaarde.

Politimesteren i Rønne og Bornholms Amts Vejinspektør har, henholdsvis i Skrivelse til Bornholms Amt af 14. August 1947 og Skrivelse til Bornholms Amtsraad af 25. s.M. udtalt, at Skydeøvelserne kan ødelægge den sandflugtsdæmpende Bevoksning paa Arealet og derved frembyde Fare for Sandflugt. Bornholms Amt har imidlertid i en Skrivelse til Landbrugsministeriet af 29. s.M. ment, at man uanset disse Betæneligheder maa tillade den omhandlede Benyttelse af Arealet.

Overfredningsnævnet har under et den 15. Januar d.A. afholdt Møde drøftet Spørgsmaalet med Representanter for det fornævnte Udvalg, som indvilgede i paany i Forbindelse med Fredningsnævnet at undersøge, om der skulde være andre til Skydeøvelser egnede Areaer paa Bornholm. Udvalget udtaler imidlertid i en Skrivelse til Overfredningsnævnet af 2. Marts d.A., at det ikke har kunnet pege paa andet egnet Terrain uden derved at komme i Strid med erhvervsmæssige og økonomiske Interesser.

Overfredningsnævnet mener efter de foreliggende Omstændigheder ikke at burde modsætte sig, at der midlertidigt aabnes Adgang til Afholdelse af Skydeøvelser paa et af de to fredede Omraader, og Overfredningsnævnet kan slutte sig til Fredningsnævnets Opfattelse, hvorefter Areaerne paa Dueodde i fredningsmæssig Henseende er af større Betydning end Omraadet paa Raghøammer Odde.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Overfredningsnævnet den 19. Oktober 1943 afsagte Kendelse vedrørende Fredning af Arealer paa Raghøammer Odde skal ikke være til Hinder for, at Overfredningsnævnet giver Tilladelse til, at der paa det fredede Omraade afholdes de til Uddannelsen af de bornholmske Hærstyrker i Skarpskydning fornødne Øvelser.

OVERFREDNINGSNÆVNET>

19/10-1943

U d s k r i f t

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1943, den 19. Oktober, afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af mundtlig og skriftlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen Nr. 512/42 vedrørende Fredning af Arealer paa Raghhammer Odde.

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrædsreds den 28. Juli 1942 afsagte Kendelse er saalydende:

"I Anledning af en paatænkt Plantning af Fredskovsplantage paa "Tyskegaard", Matr.Nr. 44a af Pedsker Sogn og 36b af Aaker Sogn, er Nævnets Opmærksomhed blevet henledt paa, at den dels under "Tyskegaard" dels under "Sandegaard", Matr.Nr. 36a Aaker Sogn beliggende "Raghhammerodde" bør undtages for denne Beplantning.

Nævnet har flere Gange, senest ved et i Overensstemmelse med Naturfredningslovens § 10 afholdt Møde, hvortil alle vedkommende lovligt har været indvarslet, taget Forholdene paa Stedet i Øjsyn, og Nævnet finder, at "Raghhammerodde" med nærmeste tilgrænsende Arealer er et Omraade, der paa Grund af dets Skønhed og Ejendommelighed har en saa væsentlig Betydning for Almenheden, at det bør undergives Fredningsbestemmelser af nedennævnte Art. Omraadet bestaar for Størstedelen af Sandklitter og lyngbevoksede Arealer.

Det Omraade, der fredes, begrænses mod Syd af Østersøen, mod Vest af Sandegaards Vestgrænse, mod Øst af Tyskegaards Østgrænse og mod Nord af en lige Linie fra et Punkt paa Sandegaards Vestgrænse til et Punkt paa Tyskegaards Østgrænse. Denne Linie er af Landinspektør Kofoed, Rønne, indmaalt i Forhold til faste Skelhjørner beliggende Nord for Omraadet og indtegnet paa et Kort, der bilægges

Kendelsen. Paa Kortet er Omraadet skygget med rødt. Efter Kortet er den Del af Omraadet, der ligger under Tyskegaard, 6 ha stort og den Del, der ligger under Sandegaard, 7 ha stort.

For det saaledes angivne Omraade skal følgende Bestemmelser være gældende:

1. Omraadet skal bevares i sin naturlige Tilstand, det maa ikke opdyrkes eller beplantes. Skulde nogen Beplantning være nødvendig eller ønskelig af Hensyn til Dæmpning af Sandflugt, maa saadan Beplantning kun finde Sted med Samtykke af Naturfredningsnævnet.
2. Paa Omraadet maa ikke opføres bygninger, hvortil medregnes Skure, Kiosker, Lysthuse, Badehuse o. lign. Forbudt er ogsaa Anbringelse af Master og andre Indretninger, der kan virke skæmmende.
3. Alle og enhver skal være berettiget til at færdes til Fods paa Omraadet og opholde sig der samt ^{til/} at bade fra Stranden, men de af de respektive Ejere til enhver Tid givne Anordninger, sigtende til at bevare Ro og Orden, skal overholdes. Adgang til Omraadet gives Offentligheden fra Strandbredden.
4. Kampering, Teltslagning og Baaltænding paa Omraadet skal være forbudt alle andre end de respektive Ejere og dem, hvem disse giver Tilladelse dertil. Det forbeholdes Nævnet at fastsætte yderligere indskrænkende og regulerende Bestemmelser i disse Henseender.
5. Paataleret har Naturfredningsnævnet for Bornholms Amt.

Saa vel Ejeren af "Tyskegaard", Gaardejer Anders Hansen Kofod, som Ejeren af "Sandegaard", Gaardejer Hans Anker Schou, har protesteret imod Foretagelsen af Fredning, og subsidiært har de paastaet sig tilkendt en Erstatning af 1.800 Kr. pr. ha. Gaardejer Kofod anfører, at han har paatænkt at lade Arealer af den under "Tyskegaard" liggende Del af Omraadet beplante ved Hjælp af forventet Statstilskud, og Gaardejer Schou har forbeholdt sig senere at kunne træffe lignende Bestemmelse. Begge har de derhos henvist til, at de ved Fredningen hindres i at sælge Baggegrunde, særligt til Sommerhuse.

Nævnet maa antage, at Omraadet - særligt den Del af det, der ligger under Sandegaard - kun i ringe Grad egner sig til Beplantning. Paa Grund af Adgangsforholdene er Omraadet heller ikke særlig

egnet til Udstykning, hvorved yderligere bemærkes, at en væsentlig Del af Omraadet omfattes af bestemmelsen i Naturfredningslovens § 25, Stk. 1. Da Omraadet i det hele findes at være af ringe Værdi for Ejerne, findes den Erstatning, der bør ydes dem, at burde fastsættes til 600 Kr. for hver af dem.

Erstatningen udredes med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Bornholms Amtsfond. Ingen andre af de i Ejendommen berettigede har fremsat Krav om Udbetaling, og Erstatningen vil saaledes være at udbetale til Ejerne.

T h i b e s t e m m e s :

Det foran ommeldte Område af "Tyskegaard", Matr. Nr. 44a af Pedsker og 36b af Aaker samt af "Sandgaard", Matr. Nr. 36a af Aaker fredes, og Erstatning vil være at udbetale, alt i Overensstemmelse med det foran anførte."

Kendelsen er forlagt Overfredningsnævnet i Medfør af Naturfredningslovens § 19, hvorhos den er indanket af Gaardejer Hans Anker Schou.

Overfredningsnævnet har den 13. Juli 1943 besigtiget de fredede Arealer og har herunder forhandlet med Ejerne af disse.

Man opnaaede herunder Enighed med Gaardejer Hans Anker Schou om, at der tillægges ham en Erstatning paa 1200 Kr. for Fredning som angivet i Kendelsen.

Efter at Ejeren af "Tyskegaard", Matr. Nr. 44a Pedersker, Gaardejer Anders Kofoed, havde fremsat Ønske om Replantning af et nærmere angivet Areal af Ejendommen, indgik man paa, at han replantede et Areal paa højst 2 ha, hvis beliggenhed vil være at fastsætte efter Aftale med Fredningsnævnets Formand, Til dette Areal skal Almenheden ikke have Adgang. Erstatningen forbliver uændret 600 Kr.

Da Overfredningsnævnet iøvrigt i det væsentlige kan tiltræde det i Kendelsen anførte, vil denne være at stadfæste med de af det foranstaaende følgende Ændringer.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Fredningsnævnet for Vornholms Amtsrædsreds den
28. Juli 1942 afsagte Kendelse vedrørende Fredning af Arealer
paa Raghømmer Odde stadfæstes med de af det foranstaaende følgende
Ændringer.

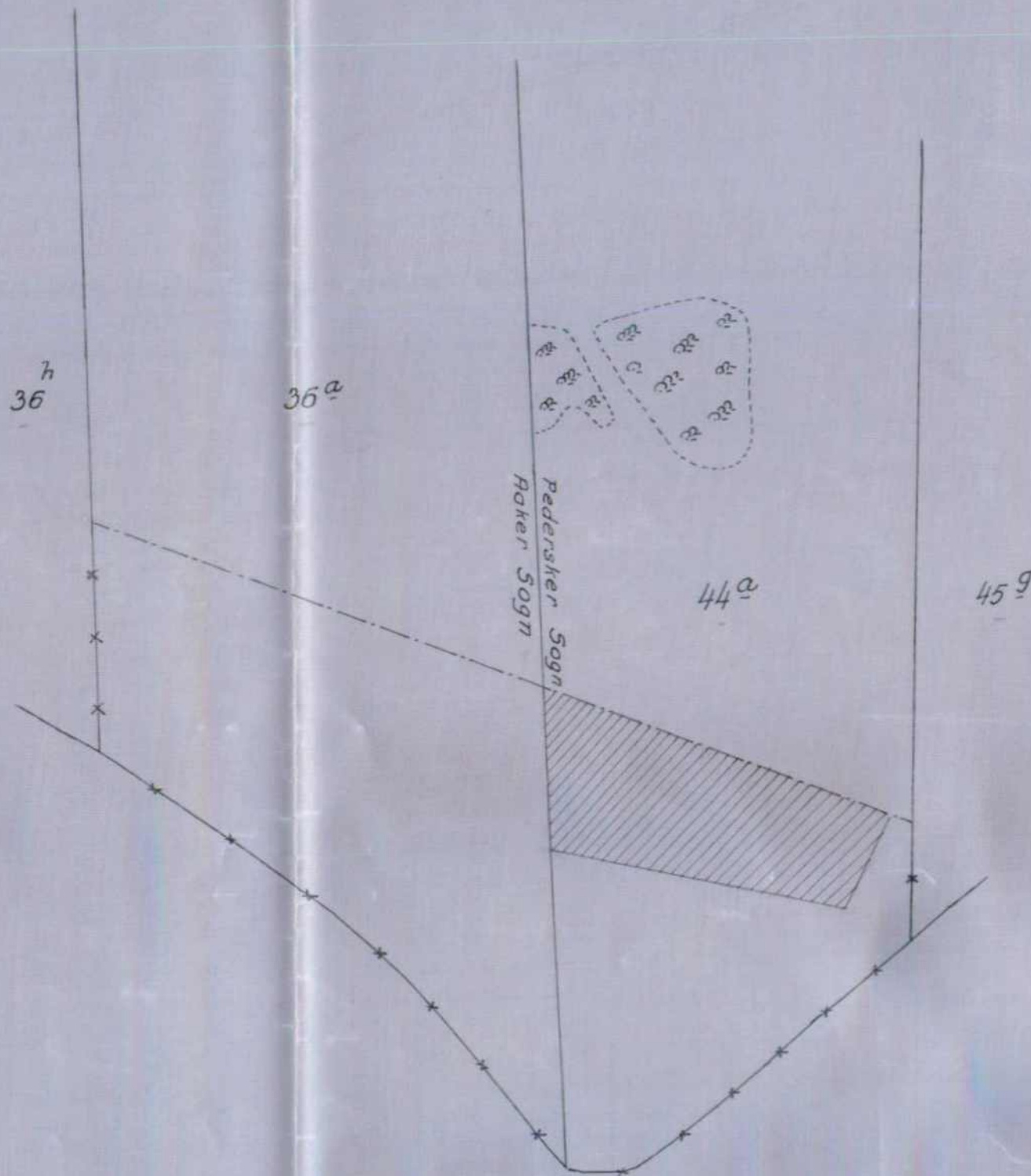
P.O.V.

Frederik V. Petersen.

Fredningsgrænser:

sammenfaldende med Skel —x—x—x—
ikke sammenfaldende med Skel — · — · — · —

REG NR 843

Terrain af

Sogn: Aaker og Pedersker

Herred: Sønder

Amt: Bornholms

Udfærdiget i April 1947
Direktoratet for Matrikalsvæsenet

▨ i Kendelsen angivet med Rødt.

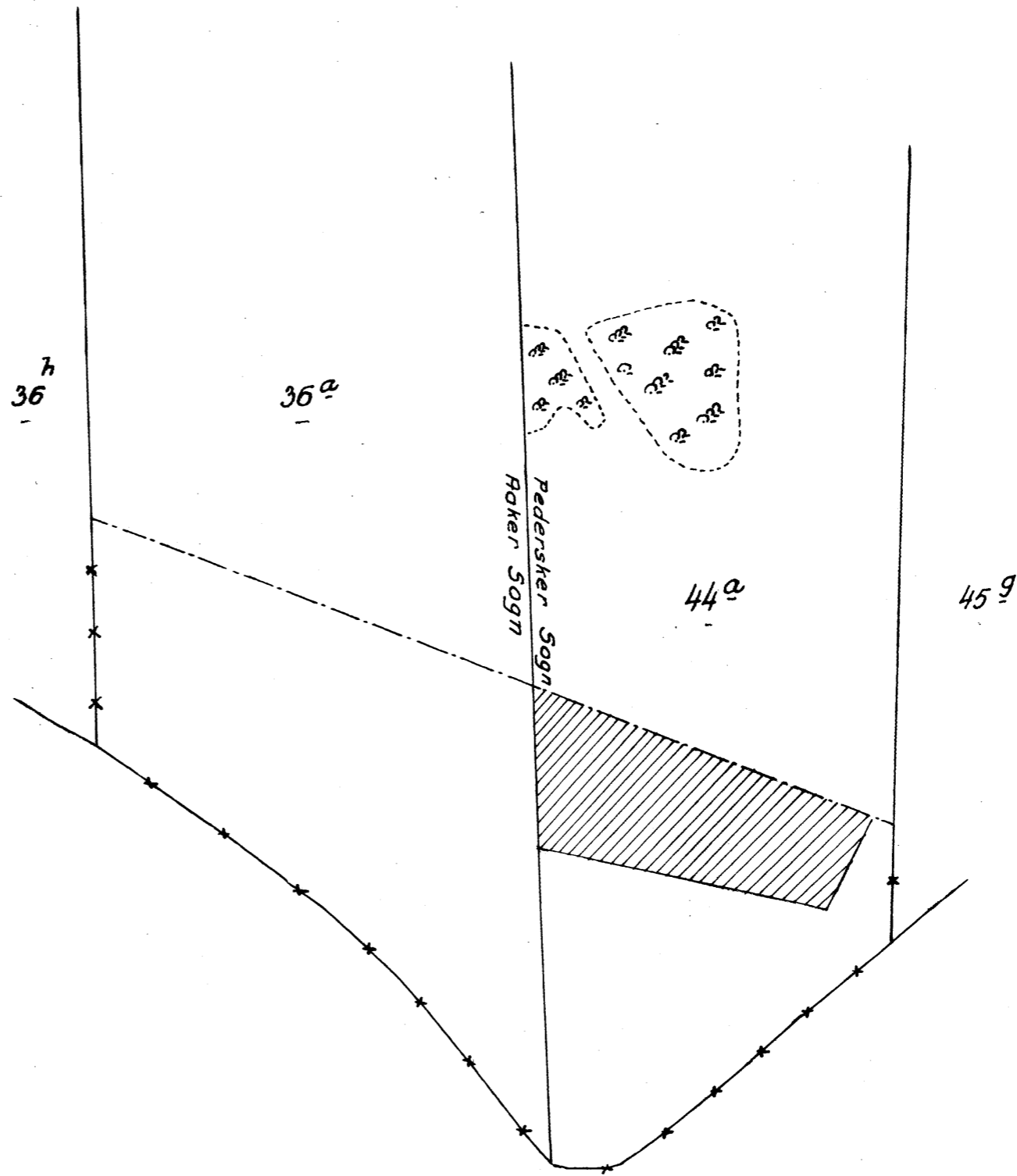
Maalestoksfor hold 1:4000

Östersöen

Fredningsgrænser:

- sammenfaldende med Skel —*—*—*
- ikke sammenfaldende med Skel —·—·—·

REG NR 843

Terrain af

Sogn: Aker og Pedersker

Herred: Sönder

Amt: Bornholms

Udfærdiget i April 1947
Direktoratet for Matrikalsvæsenet

i Kendelsen angivet med Rødt.

Maalestoksfor hold 1:4000

FREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for
Bornholms Amtsrådskreds.

Aar 1942 den 28. Juli afsagde Nævnet følgende:

K E N D E L S E

I Anledning af en paatænkt Plantning af Fredskovsplantage paa "Tyskegaard" Matr. Nr. 44a af Pedersker Sogn og 36b af Aaker Sogn er Nævnets Opmærksomhed blevet henledt paa, at den dels under "Tyskegaard" dels under "Sandegaard" Matr. Nr. 36a af Aaker Sogn beliggende "Raghammerodde" bør undtages for denne Beplantning.

Nævnet har flere Gange, senest ved et i Overensstemmelse med Naturfredningslovens § 10 afholdt Møde, hvortil alle vedkommende lovligt har været indvarslet, taget Forholdene paa Stedet i Øjsyn, og Nævnet finder, at "Raghammerodde" med nærmeste tilgrænsende Arealer er et Omraade, der paa Grund af dets Skønhed og Ejendommelighed har en saa væsentlig Betydning for Almenheden, at det bør undergives Fredningsbestemmelser af nedennævnte Art. Omraadet bestaar for Størstedelen af Sandklitter og lyngbevoksede Arealer.

Det Omraade, der fredes, begrænses mod Syd af Østersøen, mod Vest af Sandegaards Vestgrænse, mod Øst af Tyskegaards Østgrænse og mod Nord af en lige Linie fra et Punkt paa Sandegaards Vestgrænse til et Punkt paa Tyskegaards Østgrænse. Denne Linie er af Landinspektør Kofoed, Rønne, indmaalt i Forhold til faste Skelhjørner beliggende Nord for Omraadet og indtegnet paa et Kort, der bilægges Kendelsen. Paa Kortet er Omraadet skygget med rødt. Efter Kortet er den Del af Omraadet, der ligger under Tyskegaard, 6 ha stort og den Del, der ligger under Sandegaard 7 ha stort.

For det saaledes angivne Omraade skal følgende Bestemmelser være gældende:

1. Omraadet skal bevares i sin naturlige Tilstand, det maa ikke opdyrkes eller beplantes. Skulde nogen Beplantning være nødvendig eller ønskelig af Hensyn til Dæmpning af Sandflugt, maa saadan Beplantning kun finde Sted med Samtykke af Naturfredningsnævnet.

2. Paa Omraadet maa ikke opføres Bygninger, hvortil medregnes Skure, Kiosker, Lysthuse, Badehuse o.lign. Forbudt er ogsaa Anbringelse af Master og andre Indretninger, der kan virke skæmmende.
3. Alle og enhver skal være berettiget til at færdes til Fods paa Omraadet og opholde sig der samt til at bade fra Stranden. De af de respektive Ejere til enhver Tid givne Anordninger sigtende til at bevare Ro og Orden, skal overholdes. Adgang til Omraadet gives Offentligheden fra Strandbredden.
4. Kampering, Teltslagning og Baaltænding paa Omraadet skal være forbudt alle andre end de respektive Ejere og dem, hvem de giver Tilladelse dertil. Det forbeholdes Nævnet at fastsætte yderligere indskrænkende og regulerende Bestemmelser i disse Henseender.
5. Paataleret har Naturfredningsnævnet for Bornholms Amt.

Saavel Ejeren af "Tyskegaard" Gaardejer Anders Hansen som Ejeren af "Sandegaard" Gaardejer Hans Anker Schou har protesteret imod Foretagelsen af Fredning, og subsidiært har de paastaet sig tilkendt en Erstatning af 1800 Kr. pr. ha. Gaardejer Kofoed anfører, at han har paatænkt at lade Arealer under "Tyskegaard" liggende Del af Omraadet beplante ved Hænder forventet Statstilskud, og Gaardejer Schou har forbeholdt sig senere at kunne træffe lignende Bestemmelse. Begge har de hos henvist til, at de ved Fredningen hindres i at sælge Bygningerne og grunde, særlig til Sommerhuse.

Nævnet maa antage, at Omraadet - særlig den Del af det som ligger under Sandegaard - kun i ringe Grad egner sig til Befælgning. Paa Grund af Adgangsforholdene er Omraadet heller ikke egnet til Udstykning, hvorved yderligere bemærkes, at en væsentlig Del af Omraadet omfattes af Bestemmelsen i Naturfredningslovens § 25, Stk.1. Da Omraadet i det hele findes at være af ringe Værdi for Ejerne, findes den Erstatning, der bør ydes dem at burde fastsættes til 600 Kr. for hver af dem.

Erstatningen udredes med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Bornholms Amtsfond. Ingen andre af de i Ejendommen berettigede har fremsat Krav om Udbetaling, og Erstatningen vil saa-

ledes være at udbetale til Ejerne.

T h i b e s t e m m e s :

Det foran ommeldte Omraade af "Tyskegaard" Matr.Nr.44a af Pedersker og 36b af Aaker samt af "Sandgaard", Matr.Nr.36a af Aaker fredes og Erstatning vil være at udbetale, alt i Overensstemmelse med det foran anførte.

Zeuthen

K.Th.Jørgensen

Peter Thorsen

.....